

Харченко О. В.,

Міжрегіональна Академія управління персоналом, м. Київ

ПОРІВНЯННЯ ТА ЙОГО АМЕРИКАНСЬКІ КОМЕДІЙНІ РІЗНОВИДИ

Стаття фокусує свою увагу на лінгвостилістичних особливостях американського гумористичного дискурсу. Проведене дослідження виявляє ряд стилістичних засобів комічного, що є комедійними різновидами порівняння. В американських комедійних фільмах, літературі та поезії, частотно зустрічаються такі стилістичні засоби як 'забута метафора', 'змішана метафора', 'коан морозиво', 'метафора – травма'. Кодифікація назв американських різновидів класичних стилістичних фігур гумористичного дискурсу та їх експресивний і знижений характер є цікавим лінгвостилістичним явищем американського комунікативного простору.

Ключові слова: американський гумористичний дискурс, каламбур, обмовка за Фрейдом, анантаподатон, антитеза, асоціативний механізм, оксюморон тощо.

Статья фокусирует своё внимание на лингвостиллистических особенностях американского юмористического дискурса. Проведённое исследование выявляет ряд стилистических средств, которые являются комедийными разновидностями сравнения. В американских комедийных фильмах, литературе и поэзии часто встречаются такие стилистические средства как 'забытая метафора', 'смешанная метафора', «коан-морозженое», 'метафора – травма', Кодификация названий американских разновидностей классических стилистических фигур дискурса комического и их экспрессивный и сниженный характер – интересное лингвостиллистическое явление американского коммуникативного пространства.

Ключевые слова: американский юмористический дискурс, каламбур, оговорка за Фрейдом, анантаподатон, антитеза, ассоциативный механизм, оксюморон и т.д.

The article focuses its attention on the research of lingo stylistic peculiarities of American humorous discourse, which is defined as a text with specific and extra linguistic stock of realization of inner laughing intention, intentions of profanation, funny game, and possible libido, unrolled in the dynamic social situation of laughing, joy and playful communication. The conducted research reveals a number of comic stylistic means, which are comedic varieties of simile. Such stylistic means as 'Metarphogotten', 'Mixed metaphor', 'Ice cream Koan', 'Blunt metaphor trauma', are used quite frequently in American literature, poesy and comedy films. They are the combinations of such stylistic figures as metaphor, antithesis, and paraprosoodian, based on the cognitive patterns of distinction and molbert, the mechanism of associative provocation. Often they mock such human features as stupidity, arrogance, greediness etc.. The codification of the names of the variants of the classic stylistic figures, utilized in the comic discourse, and their expressive and pejorative character, is an interesting phenomenon of the American communicative space.

Key words: American humorous discourse, pun, Freudian slip, anantapodaton, antithesis, associative mechanism, oxymoron etc.

Актуальністю статті постає необхідність ідентифікації механізмів комічного сучасного американського гумору. Об'єктом дослідження виступає сучасний американський гумористичний дискурс. Матеріалом для аналізу слугували фрагменти дискурсу комічного з декількох художніх творів та кінокомедій США. Предметом дослідження є клішовані стилістичні засоби, що є різновидами такої стилістичної фігури як комічна метафора. Мета статті – емпіричне виявлення та загальна характеристика ряду частотних стилістичних засобів, що призводять до комічного ефекту, і що є різновидами авторської або okazіональної метафори. Постановка загальної проблеми та її зв'язок з науковими завданнями. Аналіз сучасного американського гумористичного дискурсу та комплексу проблем пов'язаних з ним. Постановка завдання. Ідентифікація та аналіз клішованих стилістичних засобів, які використовуються у комплексних трансформаціях переключення серйозної тональності на комічну, при залученні метафори. Аналіз останніх досліджень і публікацій базується на роботах В.І.Карасика [2, с. 10-120], В.О.Самохіної [4, с. 7-220], В.Я. Проппа [5, с. 15-155], М.Л.Макарова [3, с. 15-155], М.М. Бахтіна [1, с. 20-125], які найбільш ґрунтовно дослідили проблеми дискурсу аналізу в цілому, та гумористичного дискурсу зокрема. Наукові результати. У статті дається визначення та аналіз ряду стилістичних засобів американського гумору, проведено уточнення понять теоретичного аналізу дискурсу комічного.

Спіраючись на роботи В.І.Карасика та В.О.Самохіної, що ґрунтовно висвітлили таке лінгвістичне явище як гумористичний дискурс, ми визначаємо гумористичний дискурс як комунікативне послання, що характеризується головним чином завдяки домінуючим інтенціям веселої гри, профанації та сміху доброзичливо-насмішкуватого та поблажливо-розважального плану; легкістю, влучністю та гостротою гумористичного слова, співвіднесеністю із реальними ситуаціями, непередбачуваністю сюжету, оптимізмом та образністю. На відміну від гумористичного тексту, який розглядається як статичний результат мовленнєвої діяльності, гумористичний дискурс включає динамічний процес, ситуацію (фрагмент об'єктивної реальності, на фоні якого відбувається вербальний акт комунікації) а також результат мовленнєвої діяльності [6, с. 199-200].

Simile (Порівняння) – це троп, який полягає у тому, що два предмета порівнюються за допомогою таких сполучників як 'like', 'as', 'than', при цьому відбувається пояснення одного предмету через інший. Наше дослідження вказує на те, що до комічних порівнянь належать переважно авторські або okazіональні (а) дерогативні порівняння: «As bald as baby's backside», «His teeth were like broken Tic Tacs», «Her hair glistened in the rain like a nose hair after a sneeze», (b) пафосні порівняння іронічного характеру: «She is like the wind through my tree» [20, с. 2], «At the bottom of her heart this 200 pound beauty is as delicate as a flower» (c) або змішані пафосно дерогативні порівняння: «It was an American tradition, like fathers chasing kids around with power tools», «The ballerina rose gracefully en Pointe and extended one slender leg, like a dog at a fire hydrant», «He was deeply in love. When she spoke he thought he heard bells, as if she were a garbage truck backing up » [19, с.1].

Dissimile («Зневажливе порівняння») – різновид порівняння, яке полягає у тому, що адресант порівнює два абсолютно різні предмети, які, зазвичай, ніколи не порівнюються, при цьому надається пояснення, яке є алогічним і переважно смішним по суті.

У кінокомедії *The Jerk* (1979, режисера Карла Рейнера) головний герой Невін, білий американець, якого виховали в афро-американській сім'ї, описує свою нареченну наступним чином: «*She looks just like you, mom, only she's thin and white*» [21]. Згідно з ситуативним контекстом мати Невіна – це огрядна афро-американка, а дівчина Невіна – струнка білявка, тому порівняння, яке вживає Невін є алогічним, містить імпліцитну антитезу, а пояснення, що надає Невін, базується на ентимемі (неформальному та неправильному силогізмі). Крім того, пояснення Невіна містить іннуендо на те, що у нього занадто оригінальне мислення. На когнітивному рівні спостерігається застосування патерну чіткого контрасту й механізму асоціативної провокації.

Альберт Енштейн залишив чимало порівнянь подібного типу. Візьмемо наступний приклад: «*You see, wire telegraph is a kind of a very, very long cat. You pull his tail in New York and his head is meowing in Los Angeles. Do you understand this? And radio operates exactly the same way: you send signals here, they receive them there. The only difference is that there is no cat*» [22, с. 1]. А.Енштейн порівнює телеграф з великим котом, якого тягнеш за хвіст в одному місті, а м'явчить він в іншому. А радіо – це такий самий телеграф тільки без кота. У цьому випадку спостерігається переключення логічної інференції на несподівану образну, застосування патерну чіткого контрасту й механізму асоціативної провокації. У стилістичному плані *dissimile*, як різновид *simile* супроводжується ентимемою, що призводить до комічного ефекту.

Mixed metaphor («Змішана метафора») – різновид авторської чи okazіональної метафори, що характеризується невлучним поєднанням двох метафор, що призводить до появи незвичного синтаксичного бленду, виявляє переважно глупоту адресанта, або інтенцію пошити в дурні адресата, тачасто викликає комічний ефект. Інколи при цьому застосовується обмовка за Фрейдом (*Freudian slip*).

У кримінальній комедії *The Boondock Saints* (1999, режисера Троя Даффі) головні герої Коннор та Мерфі, католики ірландського походження, часто демонструють свою дивну ірландську логіку, застосовуючи змішані метафори: (a) «*People in glass houses sink ships*» (from «*People in glass houses shouldn't throw stones*» and «*Loose lips sink ships*»); (b) «*A penny saved is worth two in the bush, isn't it?*» (from «*A penny saved is worth a penny earned*» and «*A bird in the hand is worth two in the bush*»); (c) «*Don't cross the road if you can't get out of the kitchen*» (from «*Why did the chickens cross the road? To get to the other side.*» Or maybe from «*Why did the duck cross the road? To prove that he's not a chicken*» and «*If you can't stand the heat get out of kitchen*»)) [8]. Використання змішаних метафор, з одного боку демонструє комплексне застосування стилістичних фігур змішаної метафори та абсурду, що робить іннуендо на дивну ірландську логіку, а з іншого боку демонструє анти іронію, оскільки по сюжету фільму не дуже розумні та дивні американці ірландського походження переграють крутих російських мафіози та занадто розумних агентів ФБР, що в цілому призводить до комічного ефекту.

Ice Cream Koan («Коан – морозиво») – комбінований стилістичний засіб комічного, що складається із розширеної метафори та антитези (хіазму) чи абсурду, і застосовується у епіграмі чи вислові, стилізованому під дзен-буддійський коан (парадоксальне завдання учню заради просвітлення).

У художньому кінофільмі *The Gamers 2: Dorkness Rising* (2008, режисера Меттью Р.Вансіл) зустрічаємо наступний фрагмент гумористичного дискурсу від самого впертого монаха: «*Brother Silence: He who stumbles around in darkness with a stick is blind. But he who... sticks out in darkness... is... fluorescent*» [17]. Комізм цього псевдо-мудрого вислову полягає у комплексному застосуванні хіазму та авторської метафори, при цьому скрізь абсурдно метафоричну експлікацію цього коану (Той хто спотикається у темряві із палицею, той сліпий. А той хто висовується із темряви, той флуоресцентний), помічаємо й імплікатурне значення (Того хто не є публічною особою, ніхто не помічає. А той хто є публічною особою, той має шанс). На когнітивному рівні залучаються патерни чіткого контрасту й мольберту та асоціативні механізми вивідності й провокації.

В американському комедійному серіалі, у першій серії, *Mr. Show* (1995, режисера Боба Оденкірка) пастор Джім, якого друзі пошили в дурні вдається до мудрих роздумів, які на фоні комічної ситуації, теж здаються комічними: «*Father Jim: When life gives me lemons, I make lemonade. When I ask someone for a glass of water and they give me a glass of sand, I turn it over, make a sand castle and then pretend I'm the king. If somebody throws a rock at my head, I pretend that the bruise is a faded tattoo, and that I was once a sailor and ran a sweatshop in Singapore*» [11].

Показовим прикладом псевдо коану є наступний американський хакерський коан:

A student was playing a handheld video game during a class.

The teacher called on the student and asked him what he was doing.

The student replied that he was trying to master the game.

The teacher said, «There exists a state in which you will not attempt to master the game, and the game will not attempt to master you.»

The student asked, «What is this state?»

The teacher said, «Give me your video game, and I will show you.»

The student gave him the game, and the teacher threw it to the ground, breaking it into pieces. The student was enlightened [14, с. 1].

Комізм короткого оповідання, стилізованого під коан, є саме стилістичний засіб 'коан-морозиво', який включає в себе парадоксальний пафосний хіазм (There exists a state in which you will not attempt to master the game, and the game will not attempt to master you) та імпліцитну метафору (state of playing videogame and non playing videogame). Кінцівка короткого оповідання знижена та несподівана, що свідчить про застосування стилістичної фігури бафос.

Blunt Metaphor Trauma ('**Метафора – травма**') – стилістичний засіб комічного, різновид оказіональної метафори, що створюється, зазвичай, іноземцями, які не оволоділи американським варіантом англійської мови у достатній мірі, і перекладають ідіоми та метафори з помилками.

У науково фантастичному бойовику *Demolition Man* (1993, режисера Марка Брамбілла), де грає Сільвестер Сталлоне (John Spartan) та Сандра Баллок (Lenina Huxley), Хакслі наслідуючи американську англійську Спартана постійно помиляється з метафоричними ідіомами і досить часто її помилкові метафори (метафори–травми) несуть сексуальні конотації, наведемо декілька прикладів: (a) *Huxley: Simon Phoenix really matched his meat! You really licked his ass! Spartan: Huxley? Huxley: Yes! Spartan: «That's met his match, and kicked, kicked his ass!» (b) Huxley: Why don't you take your job, and shovel it? Spartan: Take this job and shovel it? Close enough* [7].

У діалозі (a) замість американської метафори *to meet the match* 'зустріти рівного по силі суперника', Хакслі застосовує *to match the meat*, що може означати 'відповідає своєму м'ясу', а замість *to kick the ass* застосовує *lick the ass*, що надає її фразі комічні конотації брудного гумору.

У діалозі (b) запитання Хакслі, яке вона вживає у значенні 'Чому б тобі рішуче не позбутися своєї роботи', через застосування багатозначної лексичної одиниці *to shovel*, перетворюється у розширений каламбур, оскільки *to shovel*, окрім прямого значення 'копати лопатою' може мати грубе сексуальне значення, може означати 'посадити в будцегарню' (запозичення з британського кокні), 'послати у Радянський Союз', 'нести нісенітницю' тощо.

У науково фантастичній кінострічці *2010: The Year We Make Contact* (1984, режисера Петера Хіамса) російський космонавт постійно плутає прості англійські метафори: «It's a piece of pie... It's as easy as cake», а американський астронавт виправляє його: «Cake... Pie»[9]. Помилки при застосуванні таких простих англійських метафор створюють комічний ефект і роблять іннуендо на невисокий IQ російського космонавта.

Висновки. На початку третього тисячоліття поширився процес номінації та кодифікації термінології американських клішованих стилістичних засобів, які частотно використовуються в американському дискурсі комічного. Ті різновиди комічної авторської та оказіональної комічної метафори, які нам вдалося виявити у процесі дослідження у комунікативному просторі США, а саме '*Metaphorgotten*', '*Mixed metaphor*', '*Ice Cream Koan*', '*Blunt Metaphor Trauma*' виявляють та висміюють такі вади як 'забутливість', 'неуважність', 'глупота', і застосовуються у комплексі з таким стилістичними засобами як антитеза, хіазм, абсурд, комічний обман, мають не класичні (латинські, грецькі або французькі), а експресивні розмовно побутові знижені назви ('*Blunt Metaphor Trauma*'), створюються по моделі словостягнення або лексичного бленду (*Metaphorgotten*), переміщеного епітету ('*Ice Cream Koan*') та свідчать про тенденцію пейоризації термінології американської лінгвостилістики комічного. Інтенсивна кодифікація назв різновидів стилістичних фігур є чітко окресленим лінгвостилістичним явищем американського комунікативного простору, що набирає все більших обертів. Перспективами аналізу є подальше виявлення, класифікація та аналіз, суто американських лінгвостилістичних засобів створення комічного ефекту.

Література:

1. Бахтин М. М. Творчество Франсуа Рабле и народная культура Средневековья и Ренессанса / Михаил Михайлович Бахтин. – М. : Мысль, 1979. – 280с
2. Карасик В. И. Язык социального статуса / В. И. Карасик. – М. : Гносиз, 2002. – 389 с.
3. Макаров М. Л. Основы теории дискурса / Михаил Львович Макаров. – М. : ИТДГК Гносиз, 2003. – 280 с.
4. Самохина В. А. Современная англоязычная шутка : [монография] / Виктория Афанасьевна Самохина. – Харьков : Харьковский национальный университет имени В. И. Каразина, 2008. – 355 с.
5. Пропп В. Я. Проблемы комизма и смеха. Ритуальный смех в фольклоре (по поводу сказки о Несмеяне) / Владимир Яковлевич Пропп. – М. : Лабиринт, 1999. – 288 с.
6. Харченко О. В. Американський дискурс комічного (на матеріалі комедійних фільмів, художніх та публіцистичних творів ХХ й ХХІ сторіччя) [монография] / Олег Валентинович Харченко. – Київ : Сталь, 2010. – С. 355.
7. Brambilla Marco. *Demolition Man* 1993. / [Electronic resource]: science fiction action film / Marco Brambillo – 115Mn – Warner Bros. – Режим доступу : <http://www.imdb.com/title/tt0106697/quotes> (10.01.2013)
8. Duffy Troy *The Boondock Saints*. 1999. / [Electronic resource]: action movie / Troy Duffy -108Mn-Indian Pictures – Режим доступу : http://en.wikipedia.org/wiki/The_Boondock_Saints (10.01.2013) *The Boondock Saints*
9. Hyams Peter. 2010: *The Year We Make Contact* 1984 / [Electronic resource]: science fiction film / Peter Hyams – 115Mn – Metro-Goldwyn-Mayer. – Режим доступу : <http://www.imdb.com/find?q=2010%3A+The+Year+We+Make+Contact&s=al> (10.01.2013)
10. Landis John. *National Lampoon's Animal House*. Universal Pictures. USA. 1978. – Режим доступу : http://en.wikipedia.org/wiki/National_Lampoon%27s_Animal_House (10.11.09) – *National Lampoon's Animal House*.
11. Odenkirk Bob. *Mr. Show* 1995. / [Electronic resource]: American sketch comedy series / Bob Odenkirk. – Режим доступу : http://en.wikipedia.org/wiki/Mr._Show (10.01.2013) – *Mr. Show with Bob and David*
12. Oswalt Patton. *Dating a stripper is a recipe for perspective*. 2008 / [Electronic resource]: short story / Patton Oswalt. – Режим доступу : http://www.lastfm.ru/music/Patton+Oswalt/_/Dating+a+Stripper+Is+a+Recipe+for+Perspective:+An+Essay+from+Things+I've+Learned+from+Women+Who've+Dumped+Me (9.01.2013) – *Dating a stripper is a recipe for perspective*
13. Pritikin Greg. *Surviving Eden* 2004 / [Electronic resource]: American comedy film / Greg Pritikin – 89Mn – Cineville – Режим доступу : <http://www.youtube.com/watch?v=wyVJbHeuIM> (15.01.2013)
14. Raymond S. *Eric Hacker Koan* 2013 / [Electronic resource]: Jargon File Koans / Eric S. Raymond. – Режим доступу : http://en.wikipedia.org/wiki/Hacker_koan (10.01.2013) *Hacker Koan*

15. Smith Rebecca. Life lists. 2013[Electronic resource]: short stories / Rebecca Smith. – Режим доступу : <http://lifelistsblog.wordpress.com/2008/09/24/16-interesting-quotes-on-relationships/> (10.01.2013) – Life lists.
16. Sapere Aude. Celtic meaning of the Apple Tree. 2013. / [Electronic resource]: opinion article /Aude Sapere -- Режим доступу: <http://www.whats-your-sign.com/celtic-meaning-apple-tree.html> 910.01.2013) – Celtic meaning of the Apple tree
17. VancilR.Mattew. The Gamers 2: Dorkness Rising.2008 / [Electronic resource]: feature film / Mattew R.Vancil -105Mn – Dead Gentlemen Production – Режим доступу: http://en.wikipedia.org/wiki/The_Gamers_2:_Dorkness_Rising (10.01.2013)
19. Christianson Laura. Painfully funny similes and metaphors from high school students. 2011 /Electronic resource]: article/ Laura Christianson. – Access mode: <http://www.bloggingbistro.com/similes-and-metaphors/> (28.08.2013)
- 20.Cracked Jessica. 12 Worst Similes in Rock&Roll Lyrics. 2013/ [Electronic resource]:article/Jessica Cracked – Access mode: <http://listoftheday.blogspot.com/2009/06/12-worst-similes-in-rock-roll-lyrics.html> (28.08.2013)